

Advies

Beleidswenken voor een klimaatbestendige landbouwsector

Brussel, 29 november 2019

Foto cover: Joby Elliott, drip irrigation, [flickr](#)

Adviesvraag: n.v.t.

Adviesontvanger: Zuhail Demir - Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme

Ontvangst adviesvraag: n.v.t.

Adviestermijn: n.v.t.

Goedkeuring raad: 29 november 2019

Adviesnummer: 2018-12.

Dossierhouder: Wouter Vanacker – wvanacker@serv.be

Contactpersoon: Koen Carels – kcarels@serv.be - 02 20 90 135

Mevrouw Zuhail Demir
Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme
Martelaarsplein 7
B-1000 BRUSSEL

contactpersoon	ons kenmerk	Brussel
Koen Carels kcarels@serv.be	SALV_20191129_ADV_Beleidswenken_Klimaatadaptatie_ZD	29 november 2019

Advies beleidswenken voor een klimaatbestendige landbouwsector (VAP 2030)

Mevrouw de minister

Door haar directe impact op de Vlaamse land- en tuinbouw, stelt de klimaatverandering de primaire sector in toenemende mate voor grote uitdagingen. De SALV hecht daarom (naast mitigatie) ook veel belang aan de adaptatie van de sector en het adaptatiebeleid. De werkcommissie klimaatadaptatie binnen de SALV verzamelde de afgelopen 11 maanden relevante kennis en inzichten van stakeholders en van experts uit de Vlaamse onderzoeksinstituten.

Gelet op uw voornemen om nog in 2019 een Vlaams Adaptatieplan 2021-2030 te realiseren, wenst de SALV u reeds algemene door de raad gedragen standpunten aan te reiken. Zo kan de SALV het in opmaak zijnde adaptatiebeleid mee vormgeven met deze beleidswenken voor een klimaatbestendige landbouwsector.

Krachtlijnen

- **Beschouw adaptatie als een hoeksteen van klimaatslimme landbouw, naast mitigatie en landbouwincomensvorming op basis van producten en/of maatschappelijke diensten.**
- **De SALV vraagt om bijzondere aandacht voor jonge landbouwers en landbouwondernemingen met beperkte investeringsmarge.**
- **Ontwikkel een gedegen monitorings- en evaluatiesysteem met relevante indicatoren, nadat het VAP 2030 werd vastgesteld.**

Situering

De Vlaamse Regering keurde op 20 juli 2018 het ontwerp van het Vlaams Klimaat- en Energieplan 2021-2030 goed. Een paragraaf in dat ontwerpplan geeft de intentie van de vorige Vlaamse Regering weer om tegen het einde van 2018 te komen tot de goedkeuring van een nieuw Vlaams Klimaatadaptatieplan 2021-2030. Die goedkeuring kwam er de vorige legislatuur uiteindelijk niet. Verwacht wordt dat de nieuwe Vlaamse Regering voor eind 2019 haar goedkeuring zal verlenen aan het nieuwe adaptatieplan, mede gelet op de gestelde indieningstermijnen op Europees niveau.

Advies

[1] Beschouw adaptatie als een hoeksteen van klimaatslimme landbouw (KSL). De SALV onderlijnt het belang van een evenwichtig adaptatiebeleid, met oog voor de reductie van de ecologische, economische en sociale kwetsbaarheid van de landbouwsector tegenover de effecten van de klimaatverandering. Daarbij verwijst de adviesraad naar de benadering van de FAO, die adaptatie als een hoeksteen van KSL definieert naast mitigatie en de verbetering van het landbouwinkomen¹. Het adaptatiebeleid dient volgens de SALV te worden ingebed in een beleid dat een divers palet van verdienmodellen (producten en/of maatschappelijke diensten) vooropstelt, getoetst aan het kader van duurzame ontwikkeling.

[2] Adaptatie is een beleidsdomeinoverschrijdende uitdaging. Daarbij kan het landbouwbeleid bijdragen aan de doelstellingen van andere beleidsdomeinen. Tegelijk kunnen beleidsdoelstellingen en -maatregelen in andere beleidsdomeinen bijdragen aan de ontwikkeling van een meer klimaatrobuuste landbouw. De adviesraad pleit dan ook voor een coherent, horizontaal afgestemd beleid met oog voor synergie en win-wins².

[3] Sta open voor en stimuleer alle vormen van adaptatiegerichte innovatie ten bate van en in de sector. Historisch gezien heeft de landbouw zich altijd al aangepast aan de wijzigende menselijke en natuurlijke omgeving. De uitdaging van de klimaatverandering is evenwel enorm omwille van de hoge snelheid waarmee de omgevingsfactoren wijzigen. Daarom dient ook het beleid voldoende middelen te reserveren en innovatieve technieken te faciliteren om adequaat en tijdig huidige en toekomstige adaptatiegerichte innovaties ten bate van en vanuit de sector te faciliteren.

[4] Versterk de wederzijdse interactie tussen onderzoek en praktijk en tussen ondernemingen onderling, met oog voor effectiviteit en op maat van de bedrijven in de diverse subsectoren en de keten. De SALV vraagt tevens om een toegankelijk overzicht van lopende en toekomstige initiatieven inzake kennisuitwisseling.

[5] De SALV vraagt om bijzondere aandacht voor de weerbaarheid van landbouwondernemingen met beperkte investeringsmarge en het belang van adaptatiegerichte innovatie bij jonge landbouwers. Ondernemingen met beperkte financiële buffers, waaronder jongeren, hebben minder marge om noodwendige investeringen op lange termijn te financieren. Zij hebben ook minder ruimte om met nieuwe praktijken te experimenteren. De bedrijfsoverdracht in de landbouwsector vormt bovendien een uitdaging voor de uitrol van een beleid gericht op innovatie op (middel)lange termijn.

---

¹ Voor meer informatie over KSL, cf. Enow A., et al., 2018, Achtergrondnota: Klimaatslimme landbouw in Vlaanderen, Brussel. <https://www.salv.be/salv/publicatie/achtergrondnota-klimaat-slimme-landbouw-vlaanderen>.

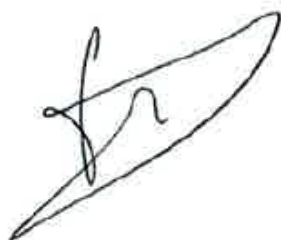
² Cf. SALV, 21 december 2018, Advies Complex Project Kanaal Bossuit – Kortrijk, <https://www.salv.be/salv/publicatie/briefadvies-complex-project-kanaal-kortrijk-bossuit>.

[6] De SALV vraagt om bij de uitwerking van het Vlaamse adaptatiebeleid voor de landbouw ook oog te hebben voor de bredere mondiale context waarin de sector opereert. Het is niet onaannemelijk dat economische kwetsbaarheden (en opportuniteiten) in de toekomst kunnen voortvloeien uit de gevolgen van de klimaatverandering en het adaptatiebeleid in andere gebieden waarmee onze sector economisch verbonden is. Het Vlaamse adaptatiebeleid dient de sector kansen te bieden om proactief op deze indirecte kwetsbaarheden en opportuniteiten in te spelen.

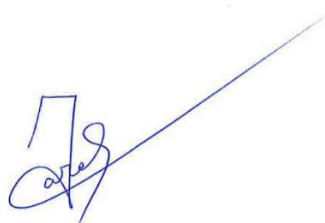
[7] Versterk de kennis over de impact van de klimaatverandering op de landbouwsector en ontwikkel maatregelen van veld tot bord. De raad is van mening dat in gans de keten – van veld tot bord – adaptatiemaatregelen kunnen worden ontwikkeld. Daartoe is een beter inzicht in de ontwikkeling van de relatie tussen de landbouwproductie enerzijds en de consumentenkeuzes anderzijds noodzakelijk. De SALV adviseert om daarbij de samenwerking tussen de verschillende actoren bij de overheid, in de praktijk en uit het onderzoek te versterken.

[8] Ontwikkel een gedegen monitorings- en evaluatiesysteem (MES), maar pas nadat het Vlaams Adaptatieplan 2021-2030 werd vastgesteld. De adviesraad pleit voor een wetenschappelijke onderbouwing voor de weerbaarheidskenmerken en indicatoren die het MES zal omvatten. Het MES dient vast te klikken op het adaptatieplan, weliswaar met aandacht voor de bestaande onzekerheden over de toekomstige klimaatontwikkelingen en de effectiviteit van adaptatiemogelijkheden. Daarbij dienen naast ecologische ook economische en sociale indicatoren op evenwichtige wijze te worden meegenomen. Overleg met de sector acht de adviesraad onontbeerlijk om tot relevante, robuuste indicatoren te komen. De SALV vraagt dan ook om voor de totstandkoming van een kwaliteitsvol en gedragen monitorings- en evaluatiesysteem voldoende tijd te voorzien.

Hoogachtend

Hendrik Vandamme
Voorzitter

Koen Carels
Secretaris

Bijlage(n): -

Kopie: Hilde Crevits